

การส่งเสริมเด็กไทยให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี*

PROMOTING THAI CHILDREN TO HAVE GOOD HUMAN RELATIONS

วิไลวรรณ หมายดี, Wilaiwan Maidee

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Beachelor of Education (Early Childhood Education)

Faculty of Education Suan Dusit University

ดำเนิน หมายดี, Dumnern Maidee

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

Bachelor of Arts Program in Buddhist Studies

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phare Campus

E-mail : wilaiwan_mai@dusit.ac.th

บทคัดย่อ

มนุษยสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต ทุกคนสามารถฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ เพราะมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยควรส่งเสริมพื้นฐานการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้มากเพื่อให้เกิดทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในอนาคต จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่ต้องช่วยกันส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับเด็กอย่างถูกต้อง เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข ผู้เขียนได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานของนักเขียนหลายๆ ท่าน พอสรุปได้ว่าการส่งเสริมเด็กไทยให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีสาระความรู้และแนวความคิดต่างๆ ดังนี้ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) มนุษยสัมพันธ์สำคัญต่อเด็กไทยอย่างไร 3) องค์ประกอบและหลักการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4) มนุษยสัมพันธ์มีประโยชน์ต่อเด็กไทยอย่างไร 5) มนุษยสัมพันธ์กับการศึกษาในสังคมไทย 6) มนุษยสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน และ 7) แนว

* Received 24 October 2020; Revised 31 December 2020; Accepted 31 December 2020

ทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับเด็ก รวมไปถึงบทสรุปตามแนวคิดของผู้เขียนเองในแต่ละหัวข้อ ซึ่งผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิชาการนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็กไทย สังคมไทย และประเทศชาติต่อไป

คำสำคัญ: การส่งเสริม, เด็กไทย, มนุษยสัมพันธ์ที่ดี

Abstract

Human relations are a part of life. Everyone can practice good interpersonal relationships because Human relations are things that arise from learning, not naturally, administrators, teachers, parents or those who involving children In particular, early childhood children should promote a strong foundation of interpersonal relationships in order to develop building a good relationship in the future, It is the duty of all parties to help each other to promote good interpersonal relationships. To the child properly It is one of the important foundations that enable children to live in society effectively. suitable and happy I have studied and collected information from the work of many writers. Can say that promoting Thai children to have good human relations with knowledge and concepts as follows: 1) understanding 2) How is human relations important to Thai children? 3) composition and principle which promotes good human relations 4) How does human relations benefit to Thai children? 5) Human relations with education in Thai society 6) human relations in daily life and 7) guidelines for building good human relations with children, including conclusions based on the author's own ideas for each topic. Which the author hopes that this academic article will be the starting point for further benefits in the development of Thai children, Thai society and the nation.

Keywords : Encouragement, Thai Children's, Good human relation

บทนำ

มนุษย์สัมพันธ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน เพราะโลกมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านตลอดเวลา โดยเฉพาะความเจริญด้านวัตถุที่สวนทางกับความเจริญด้านจิตใจของมนุษย์ ธรรมชาติของมนุษย์มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล เช่น รูปร่าง หน้าตา บุคลิกภาพ การแสดงออก ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ การรับรู้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรมและจากประสบการณ์ ดังนั้น นอกจากจะเข้าใจผู้อื่นและตัวเองแล้วจะต้องเข้าใจถึงความแตกต่างของมนุษย์อีกด้วย มนุษย์มีคุณค่าและศักดิ์ศรี มีความซับซ้อนและสามารถผันแปรได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและความต้องการ การมีมนุษยสัมพันธ์ย่อมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย รู้สึกได้รับความช่วยเหลือ การแบ่งปัน รู้สึกถึงความรัก และการยอมรับ

เด็กเป็นวัยที่บริสุทธิ์ เมื่อเด็กถึงวัยที่ต้องเรียนรู้ทางสังคม โดยเรียนรู้ผ่านเงื่อนไขทางสังคมเด็กจึงเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่สังคมนั้น ๆ มีอยู่ เพราะพฤติกรรมที่ปรากฏกับเด็กเป็นผลมาจากอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เด็กได้รับจากการเรียนรู้ผ่านสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งในปัจจุบัน เราจะเห็นได้ว่าเป็นยุคของศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการใช้เทคโนโลยี การจัดการกิจกรรมให้กับเด็กอันดับแรกที่จะต้องคำนึงคือ การเข้าใจพัฒนาการเด็กในแต่ละวัย เพราะเด็กขาดประสบการณ์ จึงทำให้เด็กอาจเอาแต่ใจตัวเอง ไม่มีความเข้าใจในอารมณ์ของตน และผู้อื่น

ในปัจจุบัน เด็กส่วนใหญ่ ขาดสภาพอ่อนโยนซึ่งเป็นพื้นฐานของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เช่น ใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ และไม่เคารพผู้อื่น (Zeng Bin, 2016, pp. 41-45) อีกทั้งไม่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ชอบเล่นหรือชอบอยู่คนเดียว มีลักษณะนิสัยยึดตัวเองเป็นสำคัญ เมื่ออยู่กับครอบครัวมักชอบเล่นเกม ดูการ์ตูน ดิตโทรศัพท์ หรือใช้เทคโนโลยีอื่น ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เมื่อผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูกก็จะใช้วิธีการให้เด็กดูการ์ตูนจากแท็บเล็ตเล่นเกม เด็กจึงอยู่กับโลกออนไลน์ ไม่มีโอกาสเล่นกับเพื่อน ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งเด็กที่ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่งผลให้เด็กไม่เกิดการเรียนรู้ในสังคมและมีพัฒนาการที่ช้าลง (Eisenberg, 1997, pp. 620-622) สอดคล้องกับมนุษยสัมพันธ์เป็นเรื่องของสังคม ทั้งนี้เด็กจะต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคม ปรับตัวให้เรียนรู้อยู่กับเพื่อน ๆ การส่งเสริมให้เด็กไทยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีตั้งแต่ช่วงอายุ 3 ปี เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีวัฒนธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม

เด็กที่มีมนุษยสัมพันธ์จะแสดงพฤติกรรมที่เกิดความสัมพันธ์ร่วมกันในลักษณะต่าง ๆ ทำให้เกิดการสื่อสาร การช่วยเหลือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและความร่วมมือ เด็กช่วง

ปฐมวัยจะเรียนรู้การมีมนุษยสัมพันธ์ได้ดีที่สุด (Wang, 1993, p. 21) การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นหรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ทำให้เด็กไม่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเห็นแก่ตัวหรือยึดตัวเองเป็นสำคัญ (Harris, J.R., 2005, pp. 245-270) ทั้งนี้ มนุษยสัมพันธ์ที่เด็กแสดงต่อกันก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมได้ง่ายขึ้น การส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีควรเริ่มที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดการศึกษาปฐมวัย และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ปกครอง โรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านสังคมด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เป็นไปตามธรรมชาติ ตามระดับวุฒิภาวะ ตามพัฒนาการ และกระตุ้นให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น เรียนรู้การอยู่ร่วมกันทางสังคมภายใต้การเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ นำไปสู่การศึกษาที่ช่วยให้เด็กเก่ง ดี และมีความสุข

ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

มนุษยสัมพันธ์ คือ ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในทางสังคมโดยการใช้รูปแบบลักษณะในการติดต่อสัมพันธ์กัน การเกี่ยวข้องกันและทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันอันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ส่งผลให้การใช้ชีวิตร่วมกันและบทบาทหน้าที่ต่างๆของแต่ละบุคคลสามารถดำเนินไปอย่างมีความสุข (กิจจา บานชื่น, 2560 น. 48) เป็นการสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นการติดต่อเกี่ยวข้องกันของมนุษย์ที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นชีวิตส่วนตัว ชีวิตการทำงาน ชีวิตการศึกษาเล่าเรียน และชีวิตสังคมทั่วไป เป็นเรื่องสำคัญที่เป็นพื้นฐานในความต้องการและความเข้าใจซึ่งกันและกันทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม พร้อมทั้งตอบสนองตามความต้องการต่างๆ ให้แก่กันตามความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือ และความรักใคร่กันสืบต่อไป สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (วีระพรรณ จันทร์เหลือง, 2559 น. 5)

มนุษยสัมพันธ์ คือ การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับกลุ่มบุคคล ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ของความเข้าใจเพื่อก่อให้เกิดความจงรักภักดี และร่วมมือกับเราด้วยความเต็มใจ และรู้สึกมีความสุขด้วยกันทั้งสองฝ่าย (สมพร สุทัศน์ีย์, 2554, น. 5)

มนุษยสัมพันธ์ คือ การโต้ตอบในกลุ่มของสังคมเมื่อมีการอยู่ร่วมกัน เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ความสัมพันธ์ของมนุษย์ทางสังคมนั้นจึงมีหลายลักษณะทั้งในลักษณะการต่อสู้กัน การแข่งขันกัน หรือลักษณะการร่วมมือกัน ความสัมพันธ์ทางลักษณะเหล่านี้จะมีจริยธรรมที่

คอยกำกับควบคุมในการปฏิบัติและแสดงออกต่อกัน ซึ่งแสดงออกถึงความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553, น. 1)

ดังนั้น มนุษยสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเรา ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันของบุคคลที่อยู่ร่วมกัน โดยการพูดคุยติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ มีความรักความเอื้ออาทร มีการช่วยเหลือแบ่งปันกัน การทำงานเป็นกลุ่มที่มีลักษณะมุ่งเน้นให้งานบรรลุตามเป้าหมาย ความเข้าใจและความรู้สึกใคร่ใคร่ที่มีต่อกัน การจูงใจคน การสร้างตนเองให้เป็นคนดีของเพื่อนและของสังคม และตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ให้แก่กัน นอกเหนือจากนั้นมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่จะต้องการอยู่ร่วมกันในสังคมของเด็ก เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชีวิตของเด็กในอนาคต ดังที่ (Jing, 1998, p. 68 ; Parker & Ahser, 1987, pp. 357-389) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ส่งผลให้การดำเนินชีวิตร่วมกันไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาอันสั้นหรือระยะเวลาอันยาวนานสามารถดำเนินไปอย่างมีความสุข

มนุษยสัมพันธ์สำคัญต่อเด็กไทยอย่างไร

มนุษยสัมพันธ์เป็นรากฐานสำคัญในการทำความเข้าใจระหว่างบุคคล รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะมนุษยสัมพันธ์ช่วยให้เข้าใจและพิจารณาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคล มนุษยสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมที่ติดตัวมนุษย์ ไม่มีหลักฐานเด่นชัดว่ามนุษยสัมพันธ์เกิดขึ้นเมื่อไหร่ แต่มนุษยสัมพันธ์เกิดขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นหลักฐานชี้ชัดว่าเกิดในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเหตุการณ์หลังสงครามเกิดการขาดแคลนแรงงาน และเมื่อคนจำนวนมากมาอยู่ด้วยกันและมีความแตกต่างกันทั้งด้านภาษา เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม การดำรงชีวิต ต้องปรับตัวให้อยู่ร่วมกันโดยปราศจากความขัดแย้งและก่อให้เกิดความสุขในสังคม มนุษยสัมพันธ์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่น่ามาจัดการและควบคุมพฤติกรรมคนให้คนในสังคมรู้จักช่วยเหลือกัน แบ่งปันกัน มีน้ำใจ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข มนุษยสัมพันธ์มีประโยชน์อย่างมากต่อเด็ก สังคม สถาบัน หน่วยงาน หรือแม้กระทั่งต่อผู้เขียนเองเนื่องจากการมีมนุษยสัมพันธ์นั้นจะช่วยเสริมสร้างให้มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องการการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นพรรคพวก ไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นั้นไม่ว่าสังคมนั้นจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความสามารถ ความรู้ ประสบการณ์ เจตคติ ทัศนคติ ความคิดเห็น และประสบการณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามนุษย์มีความแตกต่างกัน แต่หากทุกคน

นั้น มีความสมานสามัคคีกัน ความแตกต่างเหล่านี้ก็จะนำมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสังคม (กิจจา บานชื่น, 2560, น. 49)

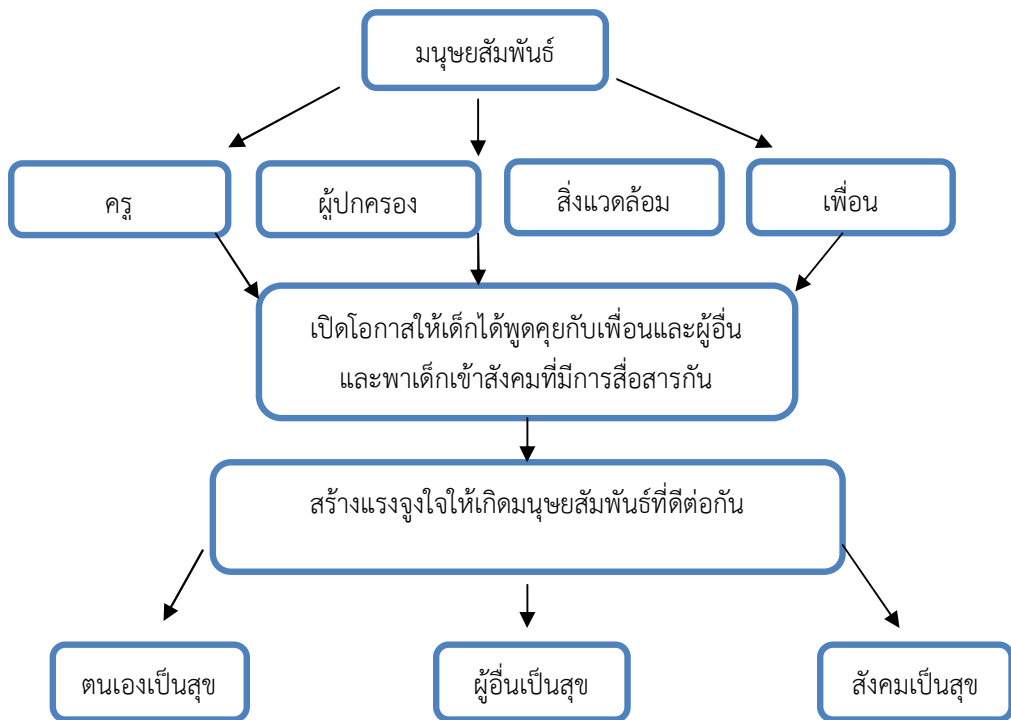
มนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม เพราะมนุษยสัมพันธ์ช่วยให้รู้สึกมั่นคงปลอดภัย รู้สึกได้รับความช่วยเหลือ ได้รับความรัก มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต มนุษย์ในสังคม มีความสำคัญต่อการร่วมงานระหว่างกัน เมื่อมนุษย์มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการแบ่งปัน การเยี่ยมเยียน การพบปะพูดคุย พฤติกรรมดังกล่าวล้วนเป็นพฤติกรรมการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่มสังคมแทบทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือการส่งเสริมให้เด็กเป็นคนสุภาพอ่อนโยนต่อผู้อื่น (วีระพรรณ จันทร์เหลือง, 2559, น. 14-16) การที่เด็กได้รับการปลูกฝังให้เป็นคนสุภาพอ่อนโยนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นสามารถทำให้เด็กคนอื่น ๆ ซึมซับความสุภาพอ่อนโยนและแสดงพฤติกรรมทางบวกในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ (สมพร สุทัศนีย์, 2554, น. 5)

ดังนั้น มนุษยสัมพันธ์จึงมีความสำคัญกับเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะมนุษยสัมพันธ์จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับเพื่อน สังคม และทำให้เกิดความสุขกับตนเองและผู้อื่น ซึ่งหากเด็กมีการส่งเสริมพฤติกรรมการมีมนุษยสัมพันธ์ตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ด้วยการฝึกและเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยกับเพื่อนและเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สังคม ก็จะเป็นพื้นฐานให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เช่น ยิ้มเก่ง ทักทายผู้อื่น พูดด้วยวาจาที่เป็นมิตร รู้จักแบ่งปันให้กับเพื่อน รู้จักรอคอย และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ (Zeng Bin, 2016, pp. 41-45) มนุษยสัมพันธ์มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ในสังคม มีความสำคัญต่อการร่วมงานระหว่างกัน เมื่อมนุษย์มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการแบ่งปัน การเยี่ยมเยียน การพบปะพูดคุย พฤติกรรมดังกล่าวล้วนเป็นพฤติกรรมสร้างมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่มสังคมแทบทั้งสิ้น การกระตุ้นให้เด็ก พูดจาสุภาพและยิ้มบ่อย ๆ สามารถช่วยให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ ซึ่งพฤติกรรมนี้จะติดตัวเด็กไปจนเติบโตใหญ่ทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนและสังคม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (พรรณราย ทพยยะประภา, 2557, น. 163)

องค์ประกอบและหลักการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

มนุษยสัมพันธ์จะเกิดขึ้นได้โดยองค์ประกอบ 3 ประการคือ ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น และความเข้าใจสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ความเข้าใจในตนเองคือการรู้จักตนเองและการที่เราจะทำความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้ดีนั้น การมีสติและรู้จักการวิเคราะห์พฤติกรรมแห่งตน สามารถวิเคราะห์ความต้องการของผู้อื่น และวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมคน จะช่วยให้เราปรับปรุงพฤติกรรมบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการมีมนุษยสัมพันธ์ได้ การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์และพฤติกรรมทางสังคมเชิงบวก

สามารถทำให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยพิจารณาความแตกต่างของเด็กเพื่อเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ แล้วสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดมนุษยสัมพันธ์ เมื่อมีแรงจูงใจและเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์แล้ว ตนเองก็มีความสุข คนที่เรามีปฏิสัมพันธ์ด้วยก็มีความสุข และเกิดสิ่งแวดล้อมที่เป็นสุขต่อสังคมอีกด้วย (Nie & Huang, 2003 , p. 45) ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กระบวนการเกิดองค์ประกอบทั้ง 3 ประการของมนุษยสัมพันธ์
(ที่มา : พัฒนาจาก พรรณราย ทรัพย์ะประภา, 2557, น. 164-165)

นอกจากนี้กระบวนการเกิดองค์ประกอบทั้ง 3 ประการของมนุษยสัมพันธ์ซึ่งถือเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาหรือองค์กรต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเกิดความสำเร็จในการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ต่อไปมนุษย์ทุกคนควรเรียนรู้การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เช่น การมีเพื่อน มีครอบครัว มีกลุ่มสังคม ซึ่งกลุ่มแต่ละพวกก็จะมีคนจำนวนมากมาทำงานและอยู่ร่วมกันในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะเด็ก ๆ เมื่ออยู่ในโรงเรียนก็จะมีกลุ่มเพื่อนและกลุ่มรุ่นพี่รุ่นน้อง ถึงแม้ช่วงวัยจะแตกต่างกัน แต่เด็ก ๆ ก็ต้องอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน ทำกิจกรรมหน้าเสาธง

ร่วมกัน มีน้ำใจและคอยช่วยเหลือกัน หรือพูดคุยหักทลายกัน หากบรรยากาศของความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นไปด้วยดีก็จะส่งผลให้เด็ก ๆ มีความสุข เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงกล่าวได้ว่าความสุขของเรานั้นจึงมักขึ้นอยู่กับมนุษย์สัมพันธ์

การตอบสนองความต้องการของมนุษย์อาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการของมนุษย์สัมพันธ์อย่างหนึ่ง เพราะมนุษย์นอกจากจะมีความต้องการที่ไม่สิ้นสุดยังมีความต้องการที่แตกต่างกันอีกด้วย ซึ่งเราอาจนำหลักการปฏิบัติทางด้านจิตใจมาเป็นหลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์โดยยึดคำว่า “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” เมื่อเราต้องการสิ่งใดผู้อื่นย่อมต้องการสิ่งนั้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ วีระพรรณ จันทร์เหลือง (2559, น. 18-20) กล่าวถึงหลักการของมนุษย์สัมพันธ์ โดยแบ่งหลักการมนุษย์สัมพันธ์เพื่อให้เกิดมนุษย์สัมพันธ์ที่พึงปฏิบัติ ดังนี้

1. มีความสนใจต่อบุคคลอื่นและสามารถจำและเรียกชื่อผู้อื่นได้ถูกต้อง
2. ทักทายและพูดคุยกับคนอื่นเพื่อสร้างความสัมพันธ์
3. มีอัธยาศัยดีโดยยิ้มให้ผู้อื่นก่อน มีความเป็นมิตร ไม่ถือยศศักดิ์
4. แสดงถึงสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ขัน
5. มีความจริงใจที่แสดงออกผ่านทางกาย วาจา และใจ
6. เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และระลึกเสมอว่ามนุษย์ย่อมมีความแตกต่างระหว่าง

บุคคล

7. มีความเสมอต้นเสมอใจแสดงออกด้วยการเอาใจใส่
8. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาทดีต่อทุกคน
9. ยึดหลักการว่า ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อเราอย่างไร เราต้องปฏิบัติต่อเขาอย่างนั้น
10. คำนึงถึงลักษณะส่วนรวมให้มาก บางครั้งต้องยอมเสียสละบ้าง

กล่าวได้ว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นการมุ่งเน้นไปที่คน เพราะคนเป็นบุคคลที่มีความรู้สึก มีหัวใจ มีความคิดที่แตกต่างกัน มีวัฒนธรรม ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ร่วมกันคิดค้นสร้างสรรค์เอาชนะธรรมชาติ มีหลักการในการแก้ปัญหาาร่วมกัน และต้องการที่พึ่งทางใจด้วยกันทุกคน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะจะเป็นหลักการในการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

มนุษย์สัมพันธ์มีประโยชน์ต่อเด็กไทยอย่างไร

มนุษย์สัมพันธ์เป็นปัจจัยที่ทำให้คนสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และระดมความคิดในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้มนุษย์สัมพันธ์ยังทำให้มนุษย์รู้สึกถึงการเป็นพวกเดียวกัน รู้สึกถึงกำลังใจ ความปลอดภัย ผู้ที่ไม่มีมนุษย์สัมพันธ์นอกจากจะไม่มีคนคบแล้ว การจะประสบผลสำเร็จอะไรก็ย่อมเกิดได้ยาก

ทั้งนี้ วีระพรรณ จันทร์เหลือง (2559, น. 16-17) และ สมพร สุทัศน์ีย์ (2554, น. 24) กล่าวถึงประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ ดังนี้ มนุษย์สัมพันธ์เป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน เกิดการคบหาสมาคมกัน การมีเพื่อนมีพวกเดียวกันทำให้เสริมสร้างสุขภาพจิตพร้อมที่จะต่อสู้และเผชิญปัญหาไปพร้อมกัน ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์จะได้รับความศรัทธาความน่าเชื่อถือและได้รับความเคารพนับถือ มนุษย์สัมพันธ์คือการผูกมิตรไมตรีดีกว่าหาเรื่องทำให้เกิดความวุ่นวาย การมีมนุษยสัมพันธ์จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งต่อผู้ที่ทำงานร่วมกัน ผู้ที่ปฏิสัมพันธ์ และผู้ที่อยู่ร่วมกันทำให้ผู้อื่นและตนเองมีประสิทธิภาพในสังคม และ ผลจากการวิจัยของ แอลเลน (Allen, 1986, pp. 29363-2964 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มที่ฝึกมนุษยสัมพันธ์พบว่ากลุ่มที่ฝึกมนุษยสัมพันธ์มีการตอบสนองแบบเอื้ออำนวย ซึ่งการเอื้ออำนวยนี้ก่อให้เกิดความสมานฉันท์สามัคคีกันในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้สำเร็จ ทำให้บุคคลมีกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงาน การศึกษามนุษย์สัมพันธ์เป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมประโยชน์ของสังคม ลด ป้องกัน และแก้ปัญหาที่จะเกิดกับเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมได้ในอนาคต

มนุษยสัมพันธ์กับการศึกษา

บุคคลทุกคนล้วนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้กับเด็กไม่ว่าจะเป็นคุณครู พ่อแม่ เพื่อน ๆ สังคม หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กก็สามารถส่งเสริมให้เด็กมีพื้นฐานมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ และเมื่อเด็กๆ เริ่มเข้าโรงเรียน บุคคลที่รับผิดชอบในตัวเด็กนอกจากผู้ปกครองก็คือคุณครู

ทั้งนี้ Li,M (2015, p. 64) เสนอว่า ครูควรเป็นตัวอย่างหรือโค้ชให้กับเด็กที่มีปัญหาในการเข้าสังคม หรือมีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์ อีกทั้งครูควรชี้แนวทางให้แก่เด็กเพื่อสะท้อนในสิ่งที่เด็กทำ และครูควรสนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจเพื่อส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับ วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาล (2558, น. 16-20) กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคุณครูที่จะเสริมสร้างให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า คุณครูทุกคนควรมีเกียรติที่เป็นมิตร ต้องรัก เข้าใจ ต้องทราบว่ากระแสด้านความนิยมของเด็กในตอนนี้คืออะไร ต้องมีนิสัยช่างสังเกต โดยเฉพาะเด็กที่กำลังเข้าหา คุณครูอาจให้ใช้น้ำเสียงหวานเมื่อเด็ก ๆ ขี้อาย และหากเจอเด็กที่ดูห้าว ๆ คุณครูอาจใช้น้ำเสียงห้าว ๆ ตามสไตล์คำพูดที่ห้าวตาม ทั้งนี้ ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่สุภาพอ่อนโยน

(Guo, M. J. 2005, p. 81) อีกทั้ง พรณราย ทรัพย์ประภา (2557) กล่าวถึง ความสัมพันธ์อันดีต่อกันและกันระหว่างครูกับผู้ปกครองและครูกับนักเรียน ย่อมมีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับกับเรียนการสอนและการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เป็นสุขย่อมช่วยส่งเสริมให้เด็กที่อยู่ร่วมกันมีความเข้าใจกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรักใคร่กลมเกลียว รู้จักช่วยเหลือและเอื้ออำนวยกัน เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคใด ๆ ก็สามารรถร่วมมือกันแก้ไขปัญหา นั้น ๆ และการใช้เสียงเพลงยังเป็นส่วนหนึ่งที่เปรียบได้กับมนต์ที่คอยสะกดพฤติกรรมเด็ก ๆ ได้ดีเลยทีเดียว อีกทั้งพ่อแม่ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกโดยรู้จักอุปนิสัยของลูกว่าเป็นอย่างไร ชอบอะไร มีจุดเด่นและจุดด้อยตรงไหน มีความใฝ่ฝันเรื่องอะไร ผู้ที่เป็นพ่อแม่จะรู้จักลูกได้ก็ต่อเมื่อเรามีเวลาให้กับลูก ทั้งนี้ ในขณะที่เดียวกันที่เรากำลังพยายามทำความเข้าใจกับลูกนั้น ลูกก็จะค่อย ๆ เรียนรู้พ่อแม่ไปด้วย ซึ่งในกระบวนการนี้ ลูกจะค่อย ๆ เลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ และหากเรามีคุณลักษณะที่ดีแล้ว ลูก ๆ จะค่อย ๆ ซึมซับสิ่งดี ๆ ไว้กับตัวลูก

การส่งเสริมให้เด็กได้พูดคุยกับเพื่อนหรือบุคคลอื่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ และการส่งเสริมให้เด็กเป็นคนสุภาพอ่อนโยนต่อผู้อื่น การที่เด็กได้รับการปลูกฝังให้เป็นคนสุภาพอ่อนโยนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นสามารถทำให้เด็กคนอื่น ๆ ซึมซับความสุภาพอ่อนโยนและแสดงพฤติกรรมทางบวกในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ ดังนั้น พ่อแม่ ครู สถานศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็ก มีส่วนส่งเสริมให้พฤติกรรมเด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ เพราะเด็กในวัยเล็ก ๆ ยังไม่สามารถแยกแยะและพิจารณาในสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ครู สถานศึกษา สังคม และทุกฝ่าย ที่จะต้องหล่อหลอมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ โดยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวก่อน อาจเริ่มจากเพื่อน พ่อแม่ และครู เพื่อให้เด็กได้ซึมซับพฤติกรรมที่ดี เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม พฤติกรรมนี้ก็จะติดตัวเด็กไปจนเติบโตใหญ่ และจะช่วยลดปัญหาที่ที่เกิดขึ้นกับสังคมในอนาคตได้

มนุษยสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

การเข้าใจและเรียนรู้สิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้กลุ่มคนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเรา ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีส่วนสัมพันธ์กับมนุษยสัมพันธ์ของเรา โดยกลุ่มคนที่เกิดขึ้นจะมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะสังคมที่เป็นอยู่ในพื้นฐานของสังคมไทยมีลักษณะที่แตกต่างจากโครงสร้างของสังคมในโลกตะวันตก โดยเห็นได้จากวัฒนธรรมการเลี้ยงดูบิดามารดา หรือประเพณีไทยแต่โบราณนั่นคือใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ โดยคนไทยจะให้ความสำคัญกับผู้อาวุโสและตระหนักถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553, น. 101-107) โดยมีผลวิจัยที่เกี่ยวกับ

จริยธรรมและค่านิยมในสังคมสมัยปัจจุบันพบว่า ค่านิยมในสังคมไทยคือการปฏิบัติต่อผู้อาวุโส ในทางที่ดี การถ่อมตน การซื่อสัตย์ ก่อให้เกิดค่านิยมความกตัญญูเกิดขึ้น ส่วนจริยธรรมที่คนไทยนับถือและปฏิบัติทุกวันนี้หากเปรียบเทียบกับหลักธรรมคือหลักทศพิธราชธรรม คือ การเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น มีวาจาและกายที่สะอาด มีความขยัน มีความซื่อตรง มีความสุภาพอ่อนโยน และไม่ระงับการจ้องเฝ้า อีกทั้งคนไทยที่มีการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากสังคมโลกสากล คือ ความแตกต่างทางเพศชายและหญิง โดยเพศชายนั้นค่านิยมไทยจะเน้นเรื่องความเข้มแข็ง ส่วนเพศหญิงจะเน้นเรื่องกิริยามารยาทมากกว่าเพศชาย

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมคือการส่งเสริมให้เด็กได้ รู้จักมารยาทในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการพูดจา กิริยาท่าทางต่างๆ เพราะคนมีมารยาทนั้น เปรียบเหมือนเป็นบุคคลที่มีเสน่ห์ และได้รับการยอมรับและได้รับการชื่นชมในสังคม มารยาทในวัฒนธรรมไทยนั้นถือว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะการพูดจาหรือกิริยาท่าทาง หรือมารยาทที่งดงาม หรือพฤติกรรมที่ดีที่แสดงออก ย่อมนำไปสู่ความพึงใจต่อคนใกล้ตัว ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างมนุษยสัมพันธ์

แนวทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับเด็ก

แนวทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างมนุษย์ เพราะมนุษย์มีความคิด ความต้องการ และมีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ดังที่ Zheng and Qiu (1995) กล่าวถึงเด็กที่มีความกลัวการเข้าสังคมมีการแสดงออกในการที่จะหลีกเลี่ยงสังคม โดยแสดงออกพฤติกรรมคือพูดน้อยและขี้อาย และ Zheng & Zhang (2003) กล่าวว่า เด็กที่มีความกลัวการเข้าสังคมจะถูกแยกออกจากกลุ่มเพื่อนและจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่แตกต่างจากเด็กที่เข้าสังคม เด็กที่มีมนุษยสัมพันธ์จะต้องรู้จักพูดจาทักทายเพื่อนด้วย กิริยาที่ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักช่วยเหลือและแบ่งปัน รู้จักให้เกียรติและรอคอยผู้อื่นด้วยความเต็มใจ รับฟังเหตุผลของผู้อื่น และมีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานการณ์ และฝึกทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยผ่านการดำเนินชีวิตหรือกิจกรรมที่เด็กปฏิบัติและปลูกฝังให้เด็กมีการแสดงพฤติกรรมทั้งทางภาษาพูดและภาษากาย เพื่อนำไปสู่การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในอนาคต ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2556, น. 20) สอดคล้องกับ Zheng & Qiu (1995, p. 35) กล่าวถึงเด็กที่มีความกลัวการเข้าสังคมมีการแสดงออกในการที่จะหลีกเลี่ยงสังคมโดยแสดงออกพฤติกรรมคือพูดน้อยและขี้อาย และ Zheng & Zhang (2003, p. 16) กล่าวว่า เด็กที่มีความกลัวการเข้าสังคมจะถูกแยกออกจากกลุ่มเพื่อนและจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่แตกต่างจากเด็ก

ที่เข้าสังคม การพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ให้กับเด็ก ควรเข้าใจพัฒนาการและเข้าใจพฤติกรรมของเด็กก่อนสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีได้ คือการเรียนรู้จากตัวแบบที่ดีและถูกต้อง การส่งเสริมพฤติกรรมมนุษย์สัมพันธ์ให้กับเด็กตั้งแต่เล็ก ๆ จะปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรมมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ต่อพ่อแม่ ต่อครู และต่อสังคม ทั้งนี้ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2556, น. 48-50) กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในด้านการให้ความร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การช่วยเหลือ และมีการแบ่งปัน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้านเฉพาะ ดังนี้

1. ความร่วมมือ ได้แก่ การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกในด้านการกระทำหรือคำพูด ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. การทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่ การที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และปฏิบัติงานภายในกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

3. การช่วยเหลือ ได้แก่ การที่เด็กจะแสดงพฤติกรรม การแบ่งปัน การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คอยตักเตือนเมื่อกระทำผิด

4. การแบ่งปัน ได้แก่ การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่งหรือให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์ที่ตนเองครอบครองอยู่ให้เพื่อน การรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

5. การสื่อความหมาย หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออก ในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีพฤติกรรมในแต่ละด้าน ดังนี้

การฟัง ได้แก่ การรู้จักฟังคำสั่ง ความเข้าใจในการฟัง ปฏิบัติคำสั่งได้ถูกต้อง

การพูด ได้แก่ การสนทนาโต้ตอบ การตั้งคำถาม การพูดคุ้ย และการพูดแสดงความคิดเห็น

การอ่าน ได้แก่ ความสนใจที่ฟังครูอ่านหนังสือ เปิดหนังสือนิทานอ่าน พร้อมทั้งเล่าเรื่องไปด้วยสนใจดูหนังสือ รูปภาพ นิทานและอื่นๆ

การเขียน ได้แก่ การขีดเขียนตามความพอใจ ขีดเขียนเป็นเส้นคล้ายตัวหนังสือ เขียนชื่อของตนเอง เขียนลอกเลียนแบบคำ

ดังนั้นจะต้องสร้างแนวทางเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมและปรับตัวเพื่อการอยู่รอดในสังคมที่แปรเปลี่ยนไป ดังนั้น การพัฒนาตนเองให้มีทักษะมนุษย์สัมพันธ์ โดยบุคคลที่มีมนุษย์สัมพันธ์จะมีลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ที่มีมนุษย์สัมพันธ์เป็นผู้มีสุขภาพจิตดีและมีอารมณ์ขัน อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถควบคุมตนเองได้ อีกทั้งผู้ที่มีมนุษย์สัมพันธ์ยังเป็นผู้ที่คอยเติมเต็มกำลังใจให้กับตัวเองและคอยให้กำลังใจกับผู้อื่น

2. ผู้ที่มีมนุษย์สัมพันธ์ย่อมสามารถปรับพฤติกรรมและสามารถปรับตัวไปตามสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งสิ่งแวดล้อมในที่นี้หมายถึง บุคคล สถานการณ์ และสถานที่

3. ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์จะเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพคล่องแคล่วว่องไว มีชีวิตชีวา กระฉับกระเฉง อยู่ใกล้ผู้ใดก็ทำให้สถานการณ์นั้นคลายความอึดอัด ก่อให้เกิดรอยยิ้ม และเกิดความสุข

การมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นเรื่องสำคัญที่เราทุกคนพึงมีโดยเฉพาะเด็กที่มีลักษณะมนุษยสัมพันธ์ที่ดีไม่เพียงแต่จะสร้างความสุขให้กับตนเองเท่านั้น คนรอบข้างก็พลอยมีความสุขไปด้วย ทั้งเพื่อน ทั้งพ่อแม่ ทั้งครู ก็จะทำให้เกิดความรักใคร่และมีมิตรที่ดีต่อกัน ดังนั้นลักษณะมนุษยสัมพันธ์ที่แต่ละคนพึงมีจึงเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนหรือในสังคมก่อให้เกิดความสุขกับทุกฝ่ายทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

บทสรุป

มนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการติดต่อเกี่ยวข้องและการดำเนินชีวิตของเด็ก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสร้างพลเมืองของประเทศให้เป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ ครูผู้สอน เพื่อน และผู้ปกครอง มีส่วนสำคัญในการสอนให้เด็กมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเรียนรู้การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยวิธีการส่งเสริมให้เด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยการใช้วัจนภาษาที่สุภาพ ควรฝึกและสร้างบรรยากาศให้เด็กได้พูดคุยกับกลุ่มเพื่อนและเปิดโอกาสให้เด็กได้เจอกับกลุ่มคนในสังคม เพราะภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการสื่อความเข้าใจระหว่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน อีกทั้งยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เมื่อเด็กพูดถ้อยคำที่ดีจะช่วยให้คนรอบข้างมีความสุข ใครได้ฟังก็อยากอยู่ใกล้ภาษาจึงมีส่วนช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้กับเด็ก อีกทั้งการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับเด็กในทางอวัจนภาษาด้วยการส่งเสริมให้เด็กมีบุคลิกที่ยิ้มแย้ม น้ำเสียงที่ไพเราะ หรือการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมที่สามารถรับรู้กันได้ วิธีการเหล่านี้ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ให้กับเด็กในชีวิตประจำวันและสอดแทรกในกิจกรรมที่เด็กทำ และครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรให้ความสนใจการพูดคุยและสนใจในสิ่งที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อคอยให้คำแนะนำ และคอยส่งเสริมพฤติกรรมมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับเด็กต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิจจา บานชื่น. (2560). มนุษยสัมพันธ์ในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2553). มนุษยสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณราย ทร์พะยะประภา. (2557). จิตวิทยาประยุกต์ในการบริหารธุรกิจและการศึกษา เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา สรีวิวัฒน์. (2556). มนุษยสัมพันธ์ (Human Pelationship). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- บุรัชฎะ. (2558). สุดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบक्रमืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : แอปป์ เลิร์นนิ่ง.
- วีระพรรณ จันทร์เหลือง. (2559). มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สมพร สุทัศน์ีย์. (2554). มนุษยสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริมา ภัฏโณอนันตพงษ์. (2556). การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตร.
- Allen, BR. (1986, April). A Short – Term Interpersonal Skill Training Program with College Undergradates. Dissertaion Abstracts International. 46(10)2963-A-2964-A.
- Eisenberg, N. (1997). Social emotional and personality development. In W. Damon (Ed.), Handbook of childpsychology (5th ed., Vol. 3, pp. 620-622). New York : Wiley.
- Guo, M. J. (2005). Study on the development feature and cultivation of 3 to 6 years-old children’s interaction strategies. *Journal of Tianjin Normal University (Elementary Education Edition)*, 6(3), 71.
- Harris, J. R. (2005). Social behaviors and personality development: The role of experience with siblings and with peers. In J. E. Bruce & D. Bjorklund (Eds.), *Origins of the social mind: Evolutionary psychology and child development*. (pp.245-270). NewYork, NY, US: Guilford Press.
- Jing, J. H. (1998). A preliminary study on the problems of the development of children’s peer relationship affecting their socialization. *Psychological Exploration*, (2), 68.

- Li, M. (2015). On the cause of children's interaction obstacles and the strategy of psychological counseling. *Journal of Studies Childhood Education*, 5(11), 64.
- Nie, L. & Huang, K. K. (2003). On teachers as supporters and conductor of children's peer dialogue. *Journal of Studies Childhood Education*, 7(12), 45.
- Parker, J. G., & Ahser, S. P. (1987). Peer relations and later personal adjustment: Are low-accepted children at risk. *Psychology Bulletin*, 102, 357-389.
- Wang, X. (1993). Comparative study on intercourse psychology of 4 to 6 years-old children of the cities between China's main nationality and Mongolian. *Journal of Psychological Exploration*, 13(2), 21.
- Zeng Bin. (2016). Study on the Experiment of Cultivating the Peer Interpersonal Skill of the Children in the Kindergarten. Vol. 12, No. 7, 2016, pp. 41-45. Canadian Social Science
- Zheng, S. J., & Zhang, Y. H. (2003). Research review on preschool children's social shrinking. *Journal of Studies Childhood Education*, 11(3), 16.
- Zheng, X. B., & Qiu, S. H. (1995). Talking about correction of children's social shrinking. *Journal of Studies Childhood Education*, 4(6), 35.

